

**CONSILIUL NAȚIONAL DE ATESTARE A TITLURILOR,
DIPLOMELOR ȘI CERTIFICATELOR UNIVERSITARE
NATIONAL COUNCIL FOR ATTESTATION OF
ACADEMIC TITLES, DIPLOMAS AND CERTIFICATES
(C.N.A.T.D.C.U.)**

**RAPORTUL COMISIEI DE ABILITARE
REPORT OF THE HABILITATION COMMISSION
din data de (date) 28 ianuarie 2016**

NUMELE și PRENUMELE candidatului (SURNAME and Forename of the candidate):

Bianca-Elena BICAN

Titlul tezei de abilitare / direcțiile principale de cercetare (Title of habilitation thesis / main research areas):

***ERFORSCHUNG UND VERWERTUNG DES KULTURERBES (STUDIAREA ȘI
VALORIFICAREA MOȘTENIRII CULTURALE)***

Direcții principale de cercetare (main research areas):

- cultura și literatura germană din România și din Transilvania;
- cercetarea presei în limba germană (secolele XIX-lea și al XX-lea);
- traducerea de specialitate și receptarea literară.

Domeniul de studii universitare de doctorat (Field of doctoral studies) în care urmează să se confere calitatea de conducător de doctorat (future field of doctoral supervision):

- FILOLOGIE-

Denumirea Instituției Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) / Instituției Organizatoare de Doctorat (IOD) unde are loc susținerea publică a tezei de abilitare (Name of the institution organizing doctoral studies (IOSUD), (IOD), where the public defense of the habilitation thesis takes place):

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOYAI” DIN CLUJ-NAPOCA

Punctele tari ale tezei de abilitare (Strong points of the habilitation thesis):

I.)Extinderea intensivă a direcțiilor de investigare a fenomenelor din aria de cuprindere a culturii și literaturii germane din România, cu insistență asupra celor din Transilvania prin:

-elaborarea și publicarea de studii ample, originale și provocatoare ca domenii de investigare, preocupate de perceperea și analizarea unor momente cultural-istorice, politice, literare etc.de discontinuitate, fracturate în raport cu un întreg idealizat (minoritatea germană din România/sașii din Transilvania etc.) și acceptate, inerțial, ca narațiuni ideală, cu desfășurare ascendentă și coeziune interioară;

-inițierea a două „studii de caz”, din domeniul studiilor culturale și literare regionale, axate pe utilizarea deforma(n)tă a conceptelor *derumäniendeutsche Literatur* și *Heimat*, cu varianta sinonimică de *Vaterland*, *Mutterland*, finalizate cu demontarea perspectivelor ideologice care au determinat introducerea lor în circuit literar-cultural și utilizarea tendențioasă, pe axa național-socialismului și a național-comunismului ceaușist;

- readucerea în discuție, printr-un număr tematic al revistei „Vatra” (nr.1/2012) dedicat scriitorilor germani din România (coordonat de Bianca Bican), a „cazului literar” al poetului evreu de limbă germană - Paul Celan-, ilustrat de receptarea tendențioasă deforma(n)t-ideologică și abordarea lui anexionistă, în anii 70-80, ca scriitor regional/bucovinean (recte: național);

- reactivarea, prin participări la conferințe internaționale și publicații în reviste și volume editate în spațiul cultural și literar germanic, a unui domeniu specific de cercetare, cel al verificărilor

terminologice, insuficient abordat de către studiile regionale. Cercetările d-rei lect. univ. dr. Bianca Bican, în acest domeniu controversat, sunt unanim apreciate de comunitatea științifică și academică internațională: *Internationale Vereinigung für Germanistik IVG* (de la Varșovia, 2010) sau Colocviul Humboldt, desfășurat în cadrul Academiei de Științe de la Budapesta (2011), unde Bianca Bican a participat, în calitate de *keynote speaker* etc.

- ado(a)ptarea teoriei sociologice a lui Pierre Bourdieu în diferențierea „câmpurilor de forțe culturale” (de limbă română și de limbă germană) pe o arie geografică dată (România, în cazul studiului aplicat pe receptarea lui Paul Celan sau Transilvania, în cazul studiilor regionale), cu insistență asupra relațiilor dintre câmpul de producție culturală, câmpul puterii și spațiul național.

II.) Dezvoltarea tehnicilor de cercetare culturală, istorică, literară s.a.m.d. a presei în limba germană, din secolele al XIX-lea și al XX-lea, prin:

-fructificarea științifică a unor materiale de arhivă originale și valorificarea lor în cadrul simpozioanelor și granturilor/proiectelor internaționale de cercetare dedicate presei, începând cu anul 2004, rezultate concretizate în publicarea cercetărilor în seria *Transkulturelle Forschungen an den Österreich-Bibliotheken im Ausland* a editurii LIT (cu sedii în Viena, Berlin și Zürich);

- evaluarea critico-sintetică a referințelor și a studiilor anterioare din domeniul presei regionale;

-elaborarea de micromonografii ale unor publicații ca: *Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgen (Brașov)*, *Romänische Jahrbücher. Politisch-literarische Monatsschrift, Schul- und Kirchen-Bote für das Sachsenland, Schulkalender für Lehrer, Rektoren und Schul-Inspektoren der ev. Landeskirche A.B. in Siebenbürgen auf das Schuljahr (Sibiu)*, *Die Bergglocke. Monatsschrift für siebenbürgisch-deutsche Literatur, Kunst und Aesthetik (Sighișoara)*, subsumate unui focus tematic vizând modificarea conceptului de câmp regional în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și evaluarea în termeni obiectivi a conținutului factual și deopotrivă interpretativ-manipulator al presei istorice;

-amendări de ordin metodologic, cu aplicație pe presa cotidiană (*Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt* din Sibiu), prin introducerea conceptului de „scenariu” în evaluarea critică a unor elemente de conținut ce alcătuiau o complexă, dar totodată previzibilă „narațiune thanatologică” axată pe dispariția germanilor din Sud-Estul Europei;

-formularea unor „paradigme” prioritare referitoare la epoca interbelică: „paradigma continuității”, „paradigma relațională”, „paradigma ideologică” etc., interesate de modul în care literatura și cultura germană din Transilvania, respectiv România, se raportează la anumite sisteme culturale interne și externe.

III.) Revederea bazelor teoretice și practice ale traducerii de specialitate și ale receptării literare prin:

-extinderea cercetărilor cu privire la fundamentarea receptării lui Paul Celan în România, Bianca Bican fiind unicul colaborator român la ambele ediții ale prestigiosului volum *Celan-Handbuch*, apărut la Editura Metzler (2008, 2012), în care sunt incluse capitole dedicate receptării poetului în Franța, Italia, Olanda, Polonia, Rusia etc.;

-inițierea unui metamodel al receptării transdisciplinare, generat de interpretarea operelor științifice ale lui Goethe de către fizicienii moderni în frunte cu Werner Heisenberg, Bianca Bican elaborând mai multe comunicări, studii și articole lexicografice de specialitate prezentate la conferințe internaționale (Szeged, Cluj) și publicate în volumele acestor manifestări;

-aplicații ale teoriei receptării în cadrul studiilor culturale regionale de limbă germană prin propunerea unor aplicații ale terminologiei și, implicit, ale metodologiei din sfera teoriei receptării unor descrieri de călătorie din secolul al 18-lea și al 19-lea, ce includ în traseul cultural-imagologic și Transilvania;

-delimitarea terminologică dintre autorul real/istoric și cel abstract/implicit din perspectiva eludării/evitării practicilor cenzurii în Imperiul Habsburgic;

-valorificarea tehnicilor complexe de traducere și editare prin modelul oferit de cartea lui Adolf Schullerus, *Scurt tratat de etnografie a sașilor din Transilvania*, în care Bianca Bican, bună cunoscătoare

a dialectelor săsești a optat pentru construcția unei ediții ce respectă fluiditatea și complexitatea stilistică a originalului;

-implicarea în proiecte de cercetare a confluențelor culturale („Rumänisch-deutsche Kulturbegegnung 1996-1999“/„Întâlnire culturală româno-germană 1996-1999, proiect al Universității „Lucian Blaga“, coordonat de prof. dr. Horst Schuller, finanțat de Fundația Volkswagen și monitorizat de Academia pentru Științe și literatură din Mainz) și de valorificare a transpunerilor finalizate în proiectul de finalizare și editarea unei antologii cuprinzând poezii revistei „Echinox“;

IV. Aprofundarea unor domenii de activitate, în cercetare și predare, cu impact asupra posibilității de coordonare a tezelor de doctorat în domeniul filologiei prin:

-lansarea unor teme de cercetare a istoriei locale, a profilului și ideologiilor presei regionale de limbă germană, cu realizarea de monografii ale unor reviste și ziare săsești („Ostland“), studii despre jurnalismul de prestigiu ai marilor ziare, investigații cu privire la specificul literaturii și culturii regionale, o cercetare a genurilor publicistice specifice presei din Imperiul Habsburgic (articolul de fond, foiletonul, cronică, recenzia etc.). Sunt inițiative ce pot fi încadrate cu succes în planul de învățământ al Școlii Doctorale „Studii lingvistice și literare“ din cadrul Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca;

-studierea câmpului cultural de limbă germană din România în perioada național-comunistă, particularizat prin extinderea studiilor despre topicul *Heimat* (patrie) și despre oglindirea acestuia în presa culturală sau cea cotidiană din secolul al XX-lea;

-revizuirea critică a canonului literar și estetic de expresie germană, cu un studiu de caz axat pe „epoca Ceaușescu“;

-inițierea de schimburi interuniversitare, interculturale, transnaționale.

Punctele slabe ale tezei de abilitare (Weak points of the habilitation thesis):

Nu s-au constatat carențe în redactarea și susținerea publică a tezei de abilitare.

Avem convingerea că acest tip de preocupare își va putea etala roadele în viitoare proiecte de cercetare din cadrul școlii doctorale clujene în care d-ra lect. univ. dr. Bianca Bican se va integra cu succes.

Rezultatul votului / observații / concluziile comisiei de abilitare se motivează în continuare (Voting result / observations / premises for the conclusions of the *habilitation commission* are as follows) *A se continua pe verso – dacă este necesar* (Continue overleaf if necessary)

Comisia de abilitare a votat, în unanimitate, acceptarea tezei de abilitare *Erforschung und verwertung des kulturelles* (*Studierea și valorificarea moștenirii culturale*) pe considerentul că ea relevă potențialul de sinteză, exegeză, virtuozitate critică și vocație formativă de care dispune în prezent și în perspectivă d-ra lect. univ. dr. Bianca-Elena Bican.

Aceste calități sunt ancorate în performanțe didactice și de cercetare concludente, transpuse în mod sintetic în **Fișa de îndeplinire a standardelor minimale**, prin care se prezintă, în mod onest, documentat, realizările științifice și profesionale obținute de către candidată ulterior conferirii titlului de doctor în filologie (2000), evidențiindu-se posibilitatea de fructificare și de transferare a cercetării personale în domeniul coordonării programelor doctorale din panelul disciplinelor filologice.

Criteriile referitoare la îndeplinirea, în totalitate, a indicatorilor domeniului de activitate științifică și profesională sunt fundamentate și particularizate prin publicații din aria de interes a cercetării istoriei culturale, a literaturii, a traducerilor și a presei de limbă germană din România și Transilvania, fiecare trimitere indicială oferind posibilitatea verificării în bazele de date și pe site-urile publicațiilor specializate în domeniul filologic.

Cursurile, pe care candidata le susține în cadrul Departamentului de Limba și Literatura Germană, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca, sunt destinate să suscite motivația studenților pentru cultura, literatura și presa germană din România, pentru traducerea de specialitate și transpunerea literară.

Aria de cercetare, în care d-ra lect. univ. dr. Bianca-Elena Bican s-a încadrat, este în acord cu obiectivele Centrului de cercetare „Georg Büchner“ al Universității Philipp din Marburg (unde a activat în

perioada 2001-2002), direcțiile de cercetare ale Catedrei R.F.G. pentru Literatura germană din Europa Centrală de Sud-Est (în care a fost cooptată în intervalul 2004-2009), respectiv axele metodico-științifice din cadrul Departamentului de Limba și Literatura Germană al Facultății de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (unde funcționează ca titular din anul 2009)

Activitatea științifică este de-a dreptul impresionantă și ea pledează, neezitant, pentru creionarea în perspectivă națională și europeană a profilului de cercetător de anvergură, capabil să coordoneze doctoranzi în domeniul filologic.

Până în momentul de față (2015), candidata a publicat **2 cărți de unic autor** la edituri de prestigiu din spațiul cultural și academic germanic: *Die Rezeption Paul Celans in Rumänien*. Köln, Weimar, Wien: Böhlau 2005. („Studia Transylvanica” 33); *Deutschsprachige kulturelle Presse Transsilvaniens. Einblicke in die zweite Hälfte des 19. Jahrhunderts und in die Zwischenkriegszeit*. Wien, Berlin: LIT 2013 („Transkulturelle Forschungen an den Österreich-Bibliotheken im Ausland” 10) și **1 volum de traducere/editare și dotarea cu aparat critic (note și comentarii) a unei opere științifice**: Adolf Schullerus. *Scurt tratat de etnografie a sașilor din Transilvania*. Traducere din limba germană de Bianca Bican. Cuvânt înainte de Anca Goția. București: Meronia 2003. [Schullerus, Adolf: *Siebenbürgisch-sächsische Volkskunde im Umriss*. Leipzig: Quelle & Meyer 1926].

Pe aceeași direcție de cercetare, rețin atenția, prin consistență științifică și rigoare, **12 colaborări la lucrări internaționale** constituind elemente ale unor SERII ȘTIINȚIFICE FUNDAMENTALE, publicate la edituri de prestigiu, în marea lor majoritate de expresie germană, din: Berlin, Viena, Zürich, Frankfurt am Main, Szeged, München etc. și **11 colaborări** în calitate de **coautor la lucrări internaționale**, publicate la edituri străine de prestigiu, **1 auxiliar de uz didactic**; **11 articole, recenzii, studii** publicate în **reviste de format academic** din România și/sau din străinătate indexate CNCS ca ISI, B etc.; **11 articole, studii** publicate în **volumele conferințelor/congreselor naționale și internaționale**; **8 articole** apărute în *Analele/Buletinele/Anuarele științifice ale Universităților, Academiei*, volume colective, omagiale, „in memoriam”, reviste clasificate C; reviste științifice necotate; **18 comunicări** la colocvii, simpozioane, conferințe, mese rotunde, ateliere științifice, organizate în cadru instituțional de către diferite universități, de Academia Română prin institutele de cercetare etc. Tot la acest **capitol axat pe valorificarea cercetării științifice** se regăsește participarea d-rei Bianca Bican la **6 granturi internaționale**, obținute prin competiție, pe baza unui proiect de cercetare și la **5 stagii internaționale** de cercetare obținute prin concurs.

Această fructuoasă și constantă activitate de cercetare academică validează profilul de cercetător și evidențiază, în mod argumentat și documentat, relevanța științifică și originalitatea contribuțiilor personale în domeniul filologic, pentru care d-ra. lect. univ. dr. Bianca-Elena Bican solicită abilitarea conducerii de doctorat.

Membrii comisei de abilitare au semnalat, cu satisfacție, sincronizarea între activitatea științifică și cea didactic-universitară, angajarea critic-selectivă a bibliografiei consultate în soluționarea și elucidarea ipotezelor, demers ce probează și justifică opțiunea d-rei. lect. univ. dr. Bianca-Elena-Bican pentru a conduce doctorate în domeniul științe umaniste –**filologie**- cu teme din aria de interes culturologic, literar și imagologic din raza interferențelor culturale și literare germano-române.

Numeroasele referințe și citări ale operelor proprii (de ordinul zecilor), precum și prezența cărților și studiilor în cca. **25 baze de date din țară** și peste **160 baze de date din străinătate** (Canada, SUA, Marea Britanie, Franța, Olanda, Belgia, Elveția, Austria, Germania etc.) sunt mărturia recunoașterii naționale și internaționale a rezultatelor cercetării științifice obținute de către d-ra lect. univ. dr. Bianca-Elena Bican.

În concluzie, comisia de abilitare apreciază, în unanimitate:

-fundamentul științific al tezei de abilitare, girat de o bibliografie pe deplin edificatoare, adecvată temei și completată de cărțile, cursurile, studiile și articolele candidatei;

-calitatea standardelor și a criteriilor de abilitare, impuse de CNATDCU, îndeplinite în totalitate și cu mult depășite: **A1- 200 p.; A2- 425 p.; A3- 456 p. ; Total general- 1081 p.**, întreaga activitate de până în prezent dovedindu-se una laborioasă, argumentând capacitatea d-rei. lect. univ. dr. Bianca-Elena-Bican de a coordona teze de doctorat în domeniul științe umaniste –filologie-.

Prin urmare, comisia decide acceptarea tezei de abilitare, validează îndeplinirea standardelor obligatorii ale criteriilor de abilitare la fiecare domeniu de activitate și propune, în unanimitate, abilitarea d-rei. lect. univ. dr. Bianca-Elena-Bican pentru conducerea de doctorat în domeniul științelor umaniste – **filologie**-.

COMISIA DE ABILITARE / HABILITATION COMMISSION

NUMELE și Prenumele /Semnătura/ SURNAME and Forename Signature

1.) Prof. univ.dr.Maria SASS, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu –
membru comisie

2.) Prof. univ.dr., Rudolf GRÄF Universitatea „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca –
membru comisie

3.) Prof. univ. dr.Gheorghe MANOLACHE, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
președintele comisiei

